

KILAVUZ

Bilge Karasu

Öykü Üç bölüme ayrılan roman, baş karakter Uğur'un düşsel kurgularıyla, yaşam akışının olağandan farklı cereyan eden, yeni durumlarının romanıdır. Uğur, iş ilanlarında bir refakatçi, bakıcı arandığını görür. İlane baş vurmaya planlar, işe alımı yapan Yılmaz Bey'in evine gider. Garipsediği, Yılmaz Bey'in sanki O'nu almak için ilan vermişcesine davranışlarıdır. Samimi ve rahat hareket eden Yılmaz Bey, bir süre için evlerinde olamayacaktır, Amcası Mümtaz Bey için bir süreliğine bakıcı aranmaktadır. Uğur, çalışacağı eve giderken Şöför İhsan ile tanışır, şöför de bu aile için çalışmaktadır, aralarında yakınlık meydana gelir. Bir süre sonra Uğur işe başlar, Mümtaz Amca, o sırada başka bir yerededir, Uğur'a evin anahtarları verilmiş, amca gelene kadar kendisinin istediği gibi rahat hareket etmesi salık verilmiştir. Uğur, evde dolaşırken bir kaset bulur. Kararsızlık içinde kaseti izler. Ara ara da şahsi alışkanlığı üzere günce tutar, sık sık düşler görür, hatta çoğu zaman olayların, mekanların kurgusu, uyandığında olanlar ve mevcut gerçekler birbirine karışmıştır. Evin kedisi ile tanışır, adını bilmediği kedinin garip hareketleri vardır, sanki örtülü yerlerden geçebilmekte, evin tek hakimi olduğunu yansıtmaktadır. Uğur için refakatçisi olduğu Mümtaz Bey ile tanışma zamanı gelmiştir, Mümtaz Bey, aslında bakıma ihtiyacı olmayan, tüm hareketlerini özgürce yapabilen bir adamdır. Bir şekilde Uğur'un yazdığı yazıları okumuştur, kısmen eleştirileri ve gözlemleri vardır ama mevcut işi bittiğinde yeteneği doğrultusunda çalışması için fırsatlar sunar. Şöför İhsan ise ailenin taşıma işlerini yaptığı için her daim yanlarındadır. Yılmaz Bey'in ise geleceği söylenmektedir. Uğur, Yılmaz Bey ile zaman geçirdiğinde, adamın bir elinin daima cebinde olduğunu görür? O ele ne olmuştur veya cepte ne vardır, anlaşılmaz. Ancak, Yılmaz Bey'in Uğur'a armağan olarak verdiği Goya resmindeki not "usun uykuya dalması canavarlar yaratır" demektir. Herkesin düşsel imlerde bulunduğu zamanda, Uğur'un vefat eden bir arkadaşının Yılmaz Bey'in kardeşi Bülent olduğu meydana çıkar. Bülent, Uğur'a yaptığı bir haksızlık neticesinde üzülerek hasta olmuştur. Bu arada kasetten konuşulur, Uğur'un Yılmaz Bey ve Mümtaz Bey'in evlerine ilk geldiğinde izlediği kasetten söz edilir, fakat bu düş müdür? Hakikat midir? Belli edilmez. Tüm karakterler belli bir sorgulama yaptıktan sonra seyahate çıkarlar. Seyahat kaza ile sonuçlanacaktır. Uğur iyileştiğinde İhsan'ın evine yerleşir.

Tema

Usun uykuya dalması canavarlar yaratır.

Kişiler

Uğur Refakatçilik ilanına baş vuran ana karakterdir. Yazı yazmayı ve günce tutmayı seven Uğur, düşlerle gerçeklerin bulunduğu, bir alemde yaşar.

Şöför İhsan Uğur'un ilk işe başlarken tanıştığı, yakınlık kurduğu adamdır. Tüm olayların nihayetinde İhsan ve Uğur birlikte yaşamaya başlarlar.

Yılmaz Bey İş ilanını veren, Uğur'un eski arkadaşı Bülent'in ağabeyidir. İlanı verirken Uğur'a mı özgü planlandığı belli değildir. Mütemediyen aynı elinin cebinde olması gizemlidir.

Mümtaz Bey Yılmaz Bey'in akrabası aynı zamanda hocasıdır.

Bülent Yılmaz Bey'in ağabeyidir. Uğur'a yaptığı haksızlığın neticesinde hastalanmış ve ölmüştür.

Emine Hanım Evin hizmetkarıdır.

Cengiz Mete Mümtaz Bey'in Teber'de evinde kaldığı dostudur.

Hamdi Reis Yılmaz Beylerin deniz ulaşımını sağlayan kaptan.

Gümüş Yılmaz Beylerin evinin kedisi.

Uğur (Hayalperest)

Karakter Yirmiyedi yaşında, genç bir adam olan Uğur'un hayatı ve çevresi bir refakatçi ilanından sonra değişimi uğrar. Kendini beceriksiz bulan genç adam son derece kaygılıdır, fakat işe alındıktan sonra adapte

olur ve karakterinde ve konuşmalarında değişimler meydana gelir. Uğur ekingen ve unutkan yapıdadır, mütemadiyen düşler aleminde gezmekte, hayalleri, kurguları ve gerçek hayatı karıştırmaktadır. İnsanlara bazen güvenmez, kanmaz, bir tavır sergiler.

Aktiviteler Uğur'un hayatı sürekli düş kurarak, hayal ve gerçeği karıştırmakla geçer. Aklındakileri yazıya dökmek, günce tutmak da vaz geçemediği aktivitelerindendir. İhsan ile tanışmasından sonra, O'nunla zaman geçirmeye, denize girmeye, ritim kahvelerinde sohbet edip, bir şeyler içmeye alışmıştır.

ÖRNEK ANILAR

Beceriksiz Uğur, refakatçi ilanında gördüğü numarayı aradığındaki tavrını beğenmemiş, kendisini beceriksiz olarak nitelendirmiştir. "Telefon ikinci çalışta açıldı. 'İlanınız...Ben, Bükönü'nde...Yirmiyedi yaşında' diyerek özet-tanıtımımı bitiremeden dingin, pes, genç bir ses, 'Görüşelim' dedi. 'saat ikiyi çeyrek geçe burada olabilir misiniz?' Heyecandan mı, sıcaktan mı, bilemiyorum, soluk soluğa 'Elbette, tabii...' diye bir şeyler geveledim. 'Yeşil Evler 27 A,' dedi ses, telefon kapandı. 'Salak!' Kendimeydi bu, tabii...Beceriksizce konuşuşuma da kızıyordum"

Unutkan Sıklıkla yaptığı yazma eylemi, Uğur için, unutkan olan karakterinin bir sonucuydu da, "Yazmasaydım unutup gidecektim belki, çoğunu...Oysa şimdi geviş getirip duruyorum."

Çekingen Uğur'un mülakat görüşmesindeki tavrından, Yılmaz Bey, O'nun ne kadar çekingen bir karakter olduğunu fark etmişti. "Bir şey sormuyorsunuz...Bu kadar çekingen olacağınızı düşünmezdim doğrusu. Oysa sabah telefon ettiğinizde bu işi ister gibiydiniz..."

Kaygılı Yılmaz Bey ile mülakatı iyi geçmiş, Uğur hemen işe alınmıştı. Üstelik Yılmaz Bey kendisine maaşını önceden vermişti. Fakat, Uğur'un kafasında kaygılar vardı "Düşlerdekinden beteri şimdi duyduğum kaygı. Bükönü'nden telefon edip adama 'gelemeyeceğim, kusura bakmayın' diyecektim. Parasını yollayacaktım."

Hayalperest Uğur, mütemadiyen düşsel bir alemde yaşayan, hayalperest bir karakterdi. "İşlemediğim bir cinayetın suçunu taşıyordum düşlerimde. Öyle diyelim. Ama o anda, varolmayan birtakım şeyler görüyor değil idiysem, birileri, şu Yılmaz Bey ya da onu kullanan aracı kılan biri, birileri, beni buna inandırmak ister gibiydi."

Utangaç Uğur yazılarının başkaları tarafından okunmasından utanırdı, hele kendi yanında okunacağı zaman iyiden iyiye utangaçlık yapar, orada duramazdı.Mümtaz Bey, O'nun bu tavrını anlıyordu. "Kaç! Kaç! Yazdıklarını okurken yanımda olmak istemeyişini anlamayacak değilim..."

Değişken İşe girdikten sonra Uğur'un konuşmaları, Yılmaz Beyinkilere yakın olmuştu. Uğur, kendindeki bu değişkenliğin farkındaydı. "Değiştiğimi çok değiştirmiydim, sanmak başka, biriyle konuştuğumda görüp farkına varmak çok daha başka bir şeydi. Yılmaz Bey için, değişmiş olmamın önemi olamaz ki! Beni ancak böyle görmüştü zaten. Yeni halimi tanıyacak kadar vakti de bulmayacaktı."

Kanmaz Uğur, İhsan'a karşı sert bir tavırda duruyor, kanmaz bir karakter sergiliyordu. "İhsan, kurduğu, yazmakta olduğu bir öyküyü de anlatıyor olabilir. Aradan bunca gün geçtikten sonra, tam da kendisine güvenmememi istediğini söylemesinden sonra, sözleri karşısında bu kanmazlık tutumun niyeydi ki?"

Belirsiz Uğur, başından geçenleri yazdığını söylüyor, fakat belirsiz bir karakter sergiliyordu. "Bakın, şu yazdıklarımı okudum, inandırıcı bulmuyorum."

Şöför İhsan (Samimi)

Karakter Genç taksi şöförü İhsan, güvenilir bir karakterdir. Mahcup ve kibar olmasından ötürü herkese çekingenlikle yaklaşımda bulunur fakat düşüncelerini akıllıca ve samimiyetle dile getirir. Ne kadar sevilen bir insan olsa bile, ara ara kurnaz olduğu düşünölmektedir.

Aktiviteler Taksi şöfürlüğü yapan İhsan, Yılmaz Beylerin evi tarafından sık sık çağırılır, O evin artık özel şöfürü gibi olmuştur. Mümtaz Bey'in ulaşımını sağlar, zaman zaman da aile fertleriyle sohbet eder. Uğur ile tanışmasından sonra rutin aktiviteleri birlikte olmuştur. Birlikte denize girmekten hoşlanırlar, ağaç diplerindeki gölgelerde uyurlar. Ritim kahvelerinde sohbet edip, bir şeyler içerler.

ÖRNEK ANILAR

Güvenilir Yılmaz Bey, Uğur'a İhsan ile alakalı bilgi verirken, İhsan'ın ne kadar güvenilir bir insan olduğunu belirtiyordu. "Siz de çıkıyordunuz galiba. Sıkılıp taksi çağırılmış olacaksınız. İhsan güvenilir çocuktur. Buranın

adresini verince onu yollamış olacaklar. Ben hep onu çağırırım da . Amcamı yarın İhsan'la gider, Teber'den alırsınız, buraya getirirsiniz.”

Çekingen İhsan ve Uğur, Yılmaz Beylerin evlerinde ilk kez yalnız vakit geçirdiklerinde, henüz samimi değildiler, İhsan Uğur'a çekingen davranıyordu. Bunu Uğur anladı. “İhsan'ı buyur mu etmeli? Yatmak da istemiyorum, 'yatacağım' demek de. Kaset! Kasete bakacağım daha. Kasete bakarken yalnız olmak istediğimi biliyorum. Ama ne var kasette? Neden bu soruyu soruyorum hanidir kendi kendime? Bu soruyu sormam bile garip değil mi? İhsan'ın burada, yanımda olması, birden anladım, istediğim bir şey. Çoktan anlamalıymışım ya, jeton öyle çabuk çabuk düşmüyor bende. Bir diyeceği var çekiniyor, belli. Zorluyor kendini: 'Ağabi... Bir su dökünsem ayıp olur mu? Rahatlarım biraz...’”

Samimi İhsan, tüm düşüncelerini, susukunluğunu, Uğur'u kazanmak düşüncesini, O'na samimiyetle dile getiriyordu. “Ama onüç gün niye sustum? Büyük ölçüde seni tedirgin etmemek, kendi haline bırakmak için...’ Sımsıcaktı şimdi sesi. 'Küçük bir ölçüde de kendi işimi düşündüğümden...’ Küçük bir gülme payı. 'Bu andan sonra, bana güvenmemei istememin anlamı olmaz. Olsa olsa, dünyada en çok güveneceğin insan olmaya çalışır, olduğuma seni inandırmayı başarırım”

Akıllı Uğur'un arkadaşı Bülent'in, Yılmaz Bey'in kardeşi olduğu meydana çıktığında, herkes şaşkınlık içindeydi. Ancak, İhsan ile defa kendinden beklenmeyen akıllıca bir çıkış yaparak olayları akıllıca sorguladı. “İhsan, neredeyse soluk almadan Mümtaz Beye döndü, 'Siz kendinizi iyi bir insan sayar mısınız Mümtaz Bey?’ dedi. Şaşkınlığımız, İhsan'ın davranışlarındaki ustalığı, kararlılığı farketmemiz için bir yirmidört saatin daha geçmesini gerektirecekti.”

Kurnaz Mümtaz Bey'in bahçesinden antika bir taş çıkmıştı, İhsan taşa göz koymuş ama kurnazlık etmişti. “Tentenin gölgesindeydik bir daha. İhsan, gömleğinin cebinden zarfı çıkarıp açtı, kendisine yazılanı yüksek sesle okudu: 'Yolunuz açık olsun! Sana başarılar dilerim. Geçen ay bahçeden çıkardığın taşı armağanım olarak kabul etmeni dilerim. Yarım ağızla 'senin olsun!' demiştim o gün. Reddetmiştin. Körlüğüme gülüyorum şimdi, Gözüm açılırsa taşı bana saklatmış oldun! İki anlamıyla da helal olsun!”

Mahcup/Kibar İhsan, mütemadiyen yanlış yaptığını düşünerek özür dileyen kibar, mahcup bir karakterdi. “Özür dilerim efendim' İhsan, gerçekten, özür dilemekteydi. 'Yanlış bir şey düşündürmüş olacağım size ...’ ” Bazen de kendi zihninde kurduklarından dolayı bile, insanlara karşı mahcubiyet duyar, özür dilerdi. “ ' Geçen yaz diye başladı İhsan; sırası geldiğinde Mümtaz Beye anlatabileceği şeyi anlatmayıp ertelediği için ondan özür dileyerek' ”